

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " pe 1/2 an 5 " " România și străinătate pe an 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "	Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. — de aci în sus 10 coroane	Correspondențele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
---	--	--

Încheierea la cursul Istoriei Bisericesci

de Prof. Euseviu Popovici

(Continuare)

Ce se atinge însă de vindecarea răului desbinării actuale a creștinismului, drept că pe lângă treceri de persoane și cercuri sau comunități singulare de la o biserică la alta, n'au lipsit nici cuceriri mai mari, cari anume romano-catolicismul, folosindu-se de împrejurări ce-i erau favorabile, le-a făcut pe teritoriul bisericii răsăritene cu ajutor politic, în evul mediu mai mult în formă de latinizare și cu succes durabil, în timpul nou mai mult sub nume de „uniri” sau „uniuni”, cari din urmă însă în împrejurări politice schimbate, parte le-a pierdut iarăș și din cari i-au rămas astăzi numai sus numitele 5 milioane de răsăriteni uniți cu el; dar altmintrelea toate încercările de a împăca desbinările bisericesci cele actuale ce există parte acum de multe veacuri, parte de timp mai puțin îndelungat, au rămas deșerte și nici pentru viitorul apropiat nu sunt speranțe mai bune. De altă parte dacă considerăm că precum anumite împrejurări bisericesci interne și externe au dus la acele desbinări, așa sunt posibile și anumite împrejurări bisericesci interne și externe cari se ducă la împăcarea desbinărilor, cu atât mai mult, cu cât mai mari și mai multe sunt acele în cari convin bisericele, decât acelea ce le despart, și în cât în acelea ce le despart ele caută a se lămurii reciproc din ce în ce mai mult; dacă zic, considerăm aceasta: nu putem prezice pentru toate timpurile viitoare că nici o schimbare în împrejurările bisericesci din lăuntru și din afară, nici un progres în conștiința și în cugetarea creștină nu va învinge desbinările existente ale creștinismului; din contră trebuie să sperăm că fiecare biserică, lucrând la progresul cunoștinții, cugetării și viețuirii creștine, merge înainte spre această țintă și contribuie partea sa la împlinirea acelei juruinți de care nu scim mai de aproape cum se va împlini, dar care ne asigură că odată „va fi o turmă”.

Însă nu numai acea slăbiciune a naturii omenesci în urma căreia nimic în omenime nu se poate desvolta fără neînvoire și ceartă este un factor foarte însemnat în istoria creștinismului, ci și acea slăbiciune în urma căreia omul, măcar că nu poate fi fără religie, totuș iubescă atâta de mult a se răscula contra ei, și în urma căreia, dacă dezvoltarea culturii generale este unilaterală sau degenărată, spiritul răsculării contra religiei devine lesne spiritul predominant, spiritul timpului. Un asemenea spirit creștinismul acum la intrarea sa în lume l-a aflat în cultura păgână de atunci. Creștinismul a trebuit să se lupte cu el și l-a învins în urmă. Din lăptă aceasta creștinismul a ieșit întărit, iară cultura a ieșit regenerată și a adus atât fructe creștinismului în știința și arta bisericească, cât și ea în întregul său a primit de la creștinism impulse noaue pentru o dezvoltare mai înaltă, a trecut așa, lămurită și înavuțită, împreună cu creștinismul la popoarele europene mai tinere și a devenit în urmă cultura noastră creștină de astăzi, care, de și nu este nici cum liberă de scăderi, totuș întrece mult cultura păgână clasică și în general este neasemenat mai umană, mai morală și mai nobilă. În timpul cel mai nou, spiritul antireligios și anticreștin a răsărit din sînul culturii creștine însuș și chiar acolo unde aceasta este mai dezvoltată. El s'a format prin concursul unei sume de unilateralități și de degenerări în dezvoltarea culturii creștine și nu fără toată vina și din partea bisericească. Il vedem încuibat în știință și artă, precum și în viața practică privată și publică și, de nu descompunând, cel puțin alterând chiar credința creștină în știința bisericească la o parte a reprezentanților ei, mai ales în protestantism. Dară și din această împrejurare isvoresce oare care bine. Ea nevoiesce creștinismul a opune spiritului anticreștin spiritul său propriu în toată sublimitatea lui și în toată puterea lui mântuitoare și învingătoare, o viguroasă viață creștină și o știință și artă creștină. Prin aceasta, de o parte se făptuesce un progres intern al creștinismului, de altă parte în urma discuțiunilor din-

tre reprezentanții ei cei anticreștini și ateii și cei creștini și religioși se lămuresc mai mult știința, arta și viața publică. Drept că și așa nu se poate spera că de tot sau pentru tot-deuna va fi când-va învins spiritul anticreștin și ateu. Credința religioasă ori și când nu atiră numai de puterea convingătoare a religiei, ci și de voia liberă a omului, și voia învâzesc și asupra cunoștinții. Nici nu-i este juruit creștinismului să dispară spiritul anticreștin și ateismul de pe pământ încă înainte de sfârșitul timpurilor. Din contră se prezice prin gura apostolului Pavel (II Tes. 2, 3—12) chiar pentru timpul din urmă o mare lăpădare de credință, un anticreștinism care se va înălța peste tot ce se raportă la Dumnezeu și la închinarea de Dumnezeu, care se va așeza pe sine însuși în biserica lui Dumnezeu și se va declara pe sine însuși Dumnezeu și care în rătăcirii puternice și prin toate chipurile și mijloacele seducerii va părea adevăr acelor ce nu voiesc să creadă adevărului. Deci necredința, care domnesce acum în o mare parte a cercurilor celor mai culte ale lumii creștine, în toate păturile sociale, de bună samă nu va dispărea nici deplin nici pentru de apururea, ori cum s'ar desvolta creștinismul. Dar acesta se va desvolta totuș cu atât mai puternic și cu atât mai curat în acea parte a societății care va rămânea în credință sau care se va recăștiga pentru ea.

Și omenimea modernă nu poate zice că are mai puțin trebuință de un creștinism puternic și curat, decât avea omenimea trecutului care prin el s'a rădicat la o cultură mai înaltă. Pentru tot-deuna, el îi rămâne omenimii de neapărată trebuință, mai întâiu spre îndestularea îndemnelui religios moral celui intern, care este propriu omului și de aceea nici nu poate să nu-și aibă cauză în o menire vecinică a acestuia, poate însă fi deplin îndestulat numai în creștinism. Mai încolo el îi rămâne de neapărată trebuință și spre câștigarea și păstrarea de ast-fel de vederi despre lume cari singure pot afla pentru existența lumii și a omului o cauză deamă și o țintă deamă, iar pentru cimiliturile din natură din sfera spirituală și din istorie o deslegare armonică. Creștinismul rămâne de neapărată trebuință omenimii și spre a-i descoperi cele mai siblime ideale, a-i împlânta și a crește în ea cele mai nobile sentimente și cele mai mângâioase speranțe, spre a o conduce în tinderea și activitatea ei așa ca aceasta să aibă o țintă conscientă și morală, spre a spiritualiza și a nobila toate raporturile vieții și ale societății, spre a mărgini egoismul cel neconsiderător de nimica, spre a înfrina patimile selbatice și sensualitatea deslănțuită, spre a stîmpăra sumeția la cei cu putere, avere și noroc și a alina suferințele celor asupriți, nevoieși și nefericiți. Ba, omenimea modernă are neapărată trebuință de creștinism, dacă să poate zice așa, chiar mai mult încă decât omenimea secolelor trecute. Ea are trebuințe de el și spre a scăpa de seducerile învățăturilor prăpăstioase și sinucigăse ale necredinții celei mai noi, după care în urmă urmelor toată cugetarea mai înaltă, toată simțirea ideală și toată voința morală

sunt numai produse deșerte ale fantasiei, absurdități, sau stări psihice obnorme. Ea are neapărată trebuință de el și spre a scăpa de tristele consequențe practice ale acestor învățături, prin cari se surpă ori ce ordine și orice îngrădire în viața morală a individului și a societății, precum în deobște spre a putea deslega întrebările practice cele arzătoare ale timpului. Chiar și numai morala creștină singură, al cărei adevăr și a cărei necesitate sunt necontestabile, arată ce absolută însemnătate are creștinismul pentru fericirea și cultura omenimii. Căci morala aceasta, precum necontestabil adevărată, așa și necontestabil necesară se surpă îndată cum numai o smulgi din pământul ei natural, din pământul religiei descoperite de Dumnezeu, și necredința o surpă nesmintit, dacă și nu vrea să mărturisească aceasta și dacă și nu știe sau nu voiesc să știe că morala sa proprie, în cât necredința susține încă o morală și în cât aceasta își meriteză încă numele, este împrumutată de la creștinism sau cel puțin de la religia descoperită a Testamentului vechiu. Precum ideile adevărate ale timpului modern despre libertatea, egalitatea și fraternitatea tuturor oamenilor, cari revoluțiunea franceză de la 1789 le-a declarat de ale sale, însă cari nu ea le-a proclamat în lume, și precum și desființarea sclăviei, realizată în veacul XIX prin toate statele creștine, nu sunt de cât numai roduri ale vederilor și culturai creștine, roduri cari, ca toate cele bune și durabile, au avut trebuință de timp îndelungat pentru a se coace: așa și astăzi în luptele noastre multiple dintre olaltă porunca religiei creștine despre iubirea aproapelui ar trebui numai să se țină în samă mai cu din adinsul și ar trebui nu numai să se poarte în gură ci să se exerciteze și în faptă, pentru ca raporturile noastre reciproce cele confesionale, sociale, politice, naționale și internaționale să devină cu mult mai frățesci și noaue tuturota cu mult mai priincioase, și pentru ca și răul ce se numesce problema socială să se micșoreze într'atât în cât stă în putința oamenilor. În deosebi, ce privesce răul amintit mai în urmă creștinismul, acolo unde duce o viață viguroasă, de sine lucră la alinarea lui prin deșteptarea și organizarea unei activități de caritate, care, veche ca biserica însăș, se numesce astăzi la apus, cu un nume nou ce i-l'a dat protestantismul, „misiunea internă a bisericii“ sau, cu un nume creștin străvechiu reimprospătat tot de protestantism, „diaconie“. Cu lucrarea sa aceasta însă, creștinismul arată că el are în sine puteri vindecătoare pentru relele de tot felul, în toate timpurile și în toate împrejurările.

Ce e drept, în numele creștinismului și de reprezentanții ai lui s'a și păcătuit mult contra binelui omenimii și se păcătuesc și cum și se va păcătui și în viitoriu; însă creștinismul propriu nu are parte aici, ci el mai vârtos cu nesecata sa putere de viață și de regenerare a învins în urmă tot-deuna asemenea abnormități ivite în corpul său, dar străine spiritului său, cari sunt numai erupțiuni de anticreștinism

latent și în parte inconștient, ce izbucnesc din mintea și inima reprezentanților lui omenesci, nepătrunși pe deplin de el și nu liberi de rădăcine și păcat. Cristos grăește cătră unii ca aceia, dacă ei se află numai în rădăcine nerădăcinoasă (Lc. 9, 55—56): „Nu sciiți de ce spirit sunteți; căci fiul omului nu a venit să peardă sufletele ci să le mântuească“, dacă însă vina lor nu constă numai în o rădăcine nerădăcinoasă, el îi amenință cu ziua judecării sale astfel (Mt. 7, 22—23): „Mulți vor zice în ziua aceea: Doamne! Doamne! au nu am profetii noi în numele Tău și nu am scos dracii în numele Tău și nu am făcut minuni în numele Tău? Și atunci Eu le voi mărturisii descoperit: Nici odată nu v'am cunoscut; mergeti de la mine voi, făcători de rele!“

Dară ca biserica creștină să corespundă în un timp și în un loc anumit în toate și pe deplin problemei căreia ar avea a-i corespunde în acel timp și în acel loc, nu atiră numai de ea și de reprezentanții ei, ci și de împrejurările de afară în cari ea se află și lucră. Nu este numai vina bisericilor răsăritene, nici numai meritul celor apusene, dacă în desvostarea lor cele dintăiu prin lung timp n'au progresat, ci au mers chiar foarte înapoi iar cele din urmă au făcut în acelaș timp progrese relativ mari. Împrejurările din afară au contribuit esențial la aceasta. Și mai înainte de toate au contribuit la aceasta, pe lângă starea de cultură a popoarelor aparținătoare, statele pe al căror teritoriu să aflau bisericile și sub ale căror protecțiuni se desvoltau.

(Va urma)

Adunarea dela Oravița

Am publicat în nr. trecut discursul, cu care d-l Alesandru Mocsonyi a deschis adunarea generală a „Astrei“ la Oravița. Acuma dăm loc unei schițe despre decursul adunării și al festivităților aranjate.

Comitetul Asociațiunii a sosit sâmbătă la amez în Oravița. La tren a fost bineventat de d-l Dr. Petru Cornean cu următoarele cuvinte:

Ilustrate Domnule President,
Onorat Comitet!

Cu dragoste ferbinte am venit ca în momentul, când pășiți pe teritoriul orașului nostru, să Vă zic un: Bine a-ți venit!

Dragostea noastră isvoresce din simțeminte, cari numai la ocașuni estraordinare se manifestează și astfel de ocașione este și festivitatea care își ia astăzi începutul.

A primii în mijlocul nostru o societate atât de însemnată, după cum e Asociațiunea, e pentru noi un eveniment, care poate noauă generațiunilor de astăzi nu ni-se va mai da.

Acest eveniment câștigă mult în însemnătatea sa prin împrejurarea, că toți suntem fii aceleeaș națiuni și ca atari e lucru firesc, că ne bucurăm, când ne întâlnim.

Deci legătura de sânge și simțul național este în primul rând motorul entuziasmului și bucuriei noastre.

Noi Români de aici tot în această măsură scim să apreciem și împrejurarea aceea, că Asociațiunea își ține adunarea generală în orașul nostru.

Adunarea generală va da din nou dovadă, că Românul are o cultură desvoltată și ține paș cu popoarele din Occident. Străinii vor trebui să vadă, că Românul e element de cultură și vor trebui să ne aprecieze așa precum merităm. Iar acei Români, cari până acum au stat nepăsători față de scopurile noastre mărețe, față de idealurile noastre, vездând însemnătatea „Astrei“ se vor trezi din letargia lor și se vor alătura la steagul măreț, pe care-l conduceți cu atâtea greutate.

Dorind, ca Adunarea generală în orașul nostru să aibă rezultatul așteptat, dorind ca să Vă simțiți bine în orașul nostru, Vă zicem din nou: Bine a-ți venit!

Presidentul d-l Ales. Mocsonyi a răspuns:

Vă mulțămesc, Domnii mei, în numele comitetului central și al oaspeților sosiți cu noi pentru buna primire. Cunoaștem nobila însuflețire a fraților noștri oravițeni pentru nisuițele culturale ale Asociațiunii, iar dorința D-voastră, ca să ne aflăm bine în mijlocul D-voastre în tot cazul se va implini, căci — și despre aceasta vă pot asigura — Asociațiunea se simte ca și acasă pretutindeni unde bat inimi românesci.“

Numeroșii oaspeți veniți parte deodată cu comitetul, parte cu trenul de după amez s'au întrunit în grădina „Coroanei“ la „Seara de cunoștință“, care a decurs vesel până târziu noaptea.

Duminecă după serviciul divin, împreunat cu Chiemarea Duhului sânt, celebrat de P. O. D. Protopresbiter Ioan Papiu s'a deschis adunarea în localitățile Grădintei de tir.

După discursul presidial de deschidere d-l Ilie Trăilă salută adunarea prin următoarele:

Domnule President!
Onorabilă Adunare generală!

În numele populațiunii române din aretul acesta fie-mi permis să Vă întimpin cu vre-o câteva cuvinte de bun sosit.

Este îndoită sərbătoare, îndoită bucurie pentru noi, că cea mai mai strălucită însoțire a neamului nostru, lamura elementului românesc din țeara noastră, vine să aducă prinos culturai cu rândul acesta aici între noi, dela unul la celalalt capăt al țării — și vine în frunte cu bărbatul dorințelor noastre, pe care ni l-a provedința, ca din faptele sale, din înțelepciunea sa și din statornicia sa fără seamăn să luăm pildă și îndemn la lupta pentru binele și înaintarea poporului nostru năcăjit.

Pe zi ce merge puterile ne slăbesc, energia ne scade și nădejdea de a vedea pe Români cu alte popoare alătura în cultură și civilizațiune începe a ne părăsi: ca să dați noauă putere, noauă energie sufletului nostru și noauă speranță inimelor noastre — *Bine ați venit!*

Pe terenul material, în economie suntem primitivi, în industrie săraci de tot: ca să dați o puternică poarnă acestor factori de esistență și de bunăstare a poporului — *Bine ați venit!*

Literatura noastră e o plantă gingașă încă în codrul superbilor copaci ai literaturilor străine, mai nevăgată în seamă, ba primejduită chiar de a fi cutropită și înecată de umbra acestora: ca să dați lărgămint, aer și lumină acestei flori sufletesci prin îndemnul cu graiu și condeiu — *Bine ați venit!*

Limba noastră frumoasă și biruitoare oare-când, acum luptă o luptă fatală pentru existență: ca să dați vlagă, suc invietor în vinele devenite pe alocuirea anemice — *Bine ați venit!*

Și iarăși limba! La limba noastră literară doftorii cei iscusiți constată un fenomen îngrijitor, o bifurcație stricăcioasă: ca să ne-o dați una și nedespărțită, așa unificată cum a lăsat-o Dumnezeu în gura poporului nostru, în graiul Românilor de pretutindeni: — *Bine ați venit!*

Bine ați venit și munca Voastră fie rodnică și folositoare, iar dacă noi cei-ce V'am dorit în mijlocul nostru, n'am putut corăspunde așa după cum ați așteptat. Vă rugăm să fiți ertători și îngăduitori multelor noastre neajunsuri.

Să trăiți, și să aveți vântă de truda Voastră.

D-l *Alesandru Mocsonyi* răspunde:

„Această însuflețită binevențare însuflețire generală a deșteptat. Nici că se poate altfel, căci frați la frați am venit, ca împreună se depunem munca noastră pe altariul culturii naționale. Salutarea aceasta frățească se ia la plăcută știință.“

D-l *Emanuil Ungureanu* salută adunarea în numele „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“:

„Ilustre domnule președinte!

Onorată adunare generală!

Societatea pentru fond de teatru român fiind invitată din partea Asociațiunii la adunarea sa generală de astăzi, societatea pentru fond de teatru român m'a însărcinat a o reprezenta astăzi aici și a Vă aduce salutările ei.

Dacă privim mai apriat și mai afund starea culturală a poporului român din Ungaria, și dacă asemănăm gradul lui de cultură cu cel al altor popoare civilizate, atunci trebuie să ne cuprindă un simț de compătimire față de poporul nostru, pentru că la moment observăm marea diferență culturală între poporul nostru și între alte neamuri, la moment observăm la poporul nostru urmele grele ale neglijenței și ale greșelilor din timpurile trecute.

Nime n'a grijit de cultură și deșteptarea acestui popor, pentru că biserica noastră, în parte stând sub guvernare ierarhică străină, aici în părțile Ungariei n'a putut desvolta nici o acțiune culturală, iară inteligența, care indispensabil are datorința și pe cale socială a lucra pentru luminarea neamului său, a fost în timpurile trecute neînsemnată și neputincioasă.

Acum suntem noi la rând a repara cu grabă urmările neglijenței trecutului, această grabnică reparare în mare parte cade acum în sarcina Asociațiunii, ea e chemată a pune uriașă muncă la rădicarea edificiului cultural al poporului român din Ungaria. — mai târziu va trebui se vină părtașă la muncă și societatea pentru fond de teatru român, amândouă societățile vor trebui să lucre în armonie la rădicarea nivelului cultural al poporului român din Ungaria, pentru că amândouă societățile au acelaș scop adevărat propagarea culturii la poporul român din Ungaria.

Dacă voim să fim față de noi sinceri și să ne

spunem adevărul, trebuie să recunoaștem că factorii noștri culturali în trecut pentru cultura poporului de rând, a țeranului român, au făcut tare puțin sau mai nimic; iar noi acum dacă nu vom începe și continua acțiunea noastră culturală pentru luminarea și deșteptarea poporului de rând a țeranului român, atunci toată munca noastră culturală e ca o zidire începută fără fundament; deci acțiunea noastră culturală numai atunci are rațiune, numai atunci va fi de valoare, dacă lucrăm în prima linie și cu toate puterile noastre la luminarea și deșteptarea poporului de rând, a a țeranului român, ca să-l punem în stare, să-l facem capabil a-și apăra existența și a susține lupta de viață în concurență cu alte popoare conlocuitoare, unele mai culte și altele mai favorizate de soarte.

Nu mai așa facem bine poporului, numai așa ne împlinim datorința.

Dar trebuie să vorbim adevăr și să recunoaștem, că în timpul mai nou de vre-o câțiva ani încoace Asociațiunea a început a lucra în această direcțiune, multe și însemnate lucrări ale ei se refer la promovarea culturii poporului de rând, se vede că conducerea Asociațiunii e pătrunsă de ideea, că edificiul cultural trebuie început dela fundament, că cultura națională trebuie începută dela popor.

Pentru această nobilă năsuință merită Asociațiunea toată recunoștința noastră și e îndreptățită a pretinde tot sprijinul dela întreg publicul românesc.

Sunt însărcinat din partea societății a aduce Asociațiunii acest tribut de recunoștință și a exprima dorința, ca lucrările ei să aducă roade mănoase pentru cultura poporului român din Ungaria“.

D-l *Alesandru Mocsonyi* răspunde:

„Acest salut cordial răsune cordial a găsit în inimile noastre. Asociațiunea și societatea pentru fond de teatru sunt fiecele aceleleași mame — și precum d-l Ungurean bine a accentuat — însuflețite de acelaș ideal. Sora mai mare deci cu brațe deschise binevențează pe sora mai mică, care prin demnul său reprezentat s'a prezentat la adunarea noastră. Și acest salut cordial se ia la plăcută scire“.

Trecându-se la ordinea zilei se alege comisiunea pentru censurarea raportului general al comitetului, comisiunea financiară și comisiunea pentru înscrierea de membrii noi.

Raportul general, considerându-se de cetit, se dă comisiunii prime; tot așa agendele, ce privesc celelalte comisiuni.

Se citește în fine: „Pământul din punct de vedere igienic“ de Dr. Simeon Stoica și discursul comemorativ al d-lui V. Goldiș despre Dr. G. Vuia.

La 1/25 oare după amiază a avut loc o animată petrecere populară în curtea bisericii, iar sara bal la „Coroană“.

Luni dimineața s'a ținut ședința a doua. După ce d-l președinte, aduce la cunoștință, că însoțit de membrii comitetului și alți membri, a depus în semn de pietate o cunună în numele „Asociațiunii“ pe mormântul lui Simeon Manguica, fost membru fondator și bărbat distins al neamului românesc, se citește procesul verbal al ședinței premergătoare.

D-l Pavel Rotariu referează asupra raportului general al comitetului și propune iar adunarea primescă :

1. să se ia act de activitate zeloasă a comitetului și de precisiunea, cu care a executat conclusele;

2. să se ia spre scire raportul general al comitetului;

3. să se exprime condolența pentru membrii răposați dela ultima adunare încoace prin ridicare, și

4. să se îndrumeze comitetul a face lucrările începătoare pentru edificarea „Casei naționale“ și să fie îndemnisat comitetul a lansa în chestia aceasta un apel.

Propunerile comisiunii financiare încă se primesc.

S'au înscris 1 membru fondator, 12 ordinari și 2 ajutători.

Se decide, ca procsima adunare generală să se țină la Baia Mare.

După cetirea telegramelor d-l Alesandru Mocsonyi închide adunarea cu următoarele :

„Ordinea de zi e esauriată și după-ce am terminat agendele noastre avem să împlinim încă o plăcută datorință. Esprim în numele adunării generale mulțumitele noastre Reuniunii de tir pentru ospitalitatea, cu care ne-a pus la dispozițiune acest local, tot în numele adunării generale mulțumesc fraților Oravițeni, cărora compete partea leonină din meritul bunei reușite a acestei adunări generale. Iar eu din parte-mi Vă mulțumesc pentru buna ordine și armonie, în carea au decurs ședințele noastre.

Sunt convins, că focul sacru, care a încălzit inimile D-Voastre în aceste zile festive, nu se va stinge și Vă rog, ca reîntorcându-vă acasă să fiți tot atâta apostoli înocanți ai Asociațiunei.

Vă rog să deșteptați în cercuri tot mai largi interesarea pentru nisuințele noastre culturale, căci — credeți-mi Domnii mei — în cultura națională este salvarea noastră națională.

Declar de încheiată adunarea generală“.

La 1/2 oare d. a. a avut loc banchetul.

Toastul prim l-a rădicat d-l Alesandru Mocsonyi pentru Monarhul:

„Nu este popor în patrie, nu în întreaga monarhie mai dinastic decât poporul român. Și nu este popor, care ar fi mai recunoscător pentru binefaceri, decât poporul român. Iar o binefacere a fost prea înalta aprobare, cu carea s'a înființat Asociațiunea.

Este deci un sentiment îndoit al poporului român sentimentul dinastic și al gratitudinii, care ne inspiră, când la astfel de ocațiuni solemne ale Asociațiunei primul nostru gând este, să aducem tributul nostru omagial preagrățiosului nostru Împărat și Rege Francisc Iosif I.

Vă invit deci se esclămăm cu însuflețire: Trăească Majestatea Sa!“

Au vorbit încă protopresbiterul Oraviții Alesandru Popoviciu pentru președinte și familia Mocsonyi, protopresbiterul gr. cat. V. Poruț pentru oaspeți ș. a.

Martī a fost o excursie la Anina—Marila.

Adunarea generală a Comunității de Avere

Joi în 12/25 l. c. s'a ținut adunarea generală de toamnă a reprezentanței Comunității de avere în prezența comisariului guvernial d-l comite suprem Carol de Pogány de față fiind aproape toți reprezentanții.

La oarele 10^{1/2} Președintele Comunității de avere d-l Ilie Curescu deschide adunarea.

Darea de seamă despre dispozițiile și întâmplările mai însemnate dela ultima adunare încoaci se ia unanim la cunoștință. Momente însemnate din această dare de seamă sunt: comitetul a făcut pașii de lipsă, pentru ca să se cedeze Mehadianilor pădurea Belențin spre pășune. Peste 300 jugere de pământ din șesul Stancilovi s'au incuviințat împăduriților săraci din Șopotul Nou spre arendare. Comitetul a întervenit la locurile competente, ca grănicerilor să-li se permită folosirea grătuită a scadelor din Băile-erculane.

Preliminariul Comunității de avere pe anul 1903 se votează cu 419538 cor. active și 232154 cor. pasive iar fondul caselor cu active 4840 cor. și pasive 3126 cor.

Adunarea a votat, ca Comunitatea să contribuie la zidirea căii ferate de stat Caransebeș-Hațeg suma de 160.000 cor. plătită în 10 rate anuale de când se vor începe lucrările.

Sa aprobat contractul între Comunitatea de avere și Francisc Czukor et comp., cari voesc să facă o fabrică de ciment și peatră artificială de ciment și var pe teritoriul Comunității.

S'au descris daune silvanale neîncasabile în suma de 14928 cor. 95 fil.

S'a primit statutul pentru pensionarea oficianților Comunității și proiectul de tarif al productelor silvice pe anul curent.

În comisiunea de revisiune pro 1903 s'au ales C. Burdia, St. Luianoviciu și G. Tatuca.

Președintele închide adunarea la oara 12 între aclamațiuni de „Să trăească“.

Festivitatea măreață în comuna Bănia (Almăj)

La 9 Septembrie a. c. st. vechiu (a doaua zi de nedeie) s'a săvârșit înstălarea întrū paroh a preotului local Dimitrie Bogoeviciu.

La pregătirile festivităților s'au întrecut atât comuna bis. cât și cea politică, luând vestea, că Duminică seara la 8 oare are să sosească P. O. D. Protopresbiter Mihail Popoviciu, mult iubit, dorit și respectat, la ceea-ce poporul a dat destule dovezi cu această ocaziune. — Treascurile afară de comună vesteau cu un ton pe cât de asurzătoriu pe atât de înălțătoriu de inimi sosirea mandatariului episcopesc a veteranului Protopresbiter M. Popoviciu. De a lungul și latul satului lumini la ferestri și vase aprinse până la locuința preotului Dimitrie Bogoeviciu — unde a dăscălecat. Aclamări și urări de bucurie nedescriptibile.

Încă la 7 oare dimineata, Luni, era totul în mișcare. Bătrânii și tinării comunei precum și oficianții, toți în haine de serbătoare în gală. Toți se întreceau întrū arangiarea festivității.

Sânta Liturgie se începe la 10 oare a. m. prin

veteranul Protopresbiter Mihail Popoviciu asistat de preotul instalante Dimitrie Bogoeviciu și cu asistința preoților: Iacob Sirbu (Rudăria), Vasilie Popoviciu (Pătaș), Ioan Brinzeiu și Nicolae Bihoiu (Bozoviciu).

Răspunsurile liturgice s'au executat de corul vocal din Bozoviciu sub conducerea bravului conducătoriu Ilie Ruva, cassariu la institutul nostru românesc „Nera”. Și de astădată nu pot zice altceva decât că acest cor bine instruit nu a lăsat nimic de dorit.

La priceasnă pășesc preoții înaintea mulțimei adunate, care nici în spațioasa curte mai că nu aveau loc. Pășesc falnic și impunătoriu veteranul Protopresbiter mult cercat și după dînsul ceialaltă. Mulțimea îi privește ca pe nisce apostoli așteptând cuvintele lor.

Vorbesc Venerabilul Protopresbiter. Vorbesc de inimă curată românească pentru însemnătatea instalării preotului Dimitrie Bogoeviciu în decursul vorbirii, care a fost foarte instructivă, privind la mulțimea adunată, s'a observat curgeri de lacrimi.

Toți sunt emoționați! Preotul Vasilie Popoviciu cetesce gramata. După rădicarea preotului instalante de 3 ori pe scaun și după cântarea „la mulți ani” — acesta ține o vorbire frumoasă mulțămînd din inimă. Il. Sale Dlui Episcop Nicolae Popea și P. O. D. Mihail Popoviciu pentru darurile primite.

Promite, că va rămănea ca și până acuma credincios bisericeii și națiunei, din care e născut și crescut, rugănd a-i se da concursul și spriginul cuvenit.

După îndeplinirea acestui act de mare însemnătate și după rugăciunea amvonului veteranul Protopresbiter cu asistența preoților sfințește un baldachin donat de d-l major ces. și reg. Daniil Matarînga cu soția Ana, cari au venit din Troppau spre a lua parte atât la actul instalării cât și al sînțirii baldachinului lucrat de gentila doamnă cu multă măestrie. — Și întru însemnătatea acestui act a ținut P. O. D. Protopresbiter o vorbire foarte frumoasă și pătrunzătoare indemnând creștinii a îmbrățișa s. biserică și cu astfelu de fapte creștinesci.

Sf. liturgie s'a terminat la o oară. La 2 oare am mers cu toții la părintele Dimitrie Bogoeviciu, unde a avut loc banchetul participând vr-o 80 persoane între care și inteligența din Bozoviciu. În decursul prânzului ca totdeauna n'au lipsit toastele și anume: Prea On. Domn Protopop Mihail Popoviciu a toastat pentru preagrățiosul nostru Împarat și Rege Francisc Iosif I, preotul Dimitrie Bogoeviciu pentru bunul nostru episcop Nicolae Popea, preotul Ioan Brinzeiu pentru delegatul arhieresc P. O. D. Mihail Popoviciu; preotul Vasilie Popoviciu pentru nobositul nostru Arhimandrit Filaret Musta; protopretorul Ion Groșorean pentru preotul instalant Dimitrie Bogoeviciu; teologul Isidor Saberca pentru comitetul parohial; Ioan Cenda comerciant pentru corul vocal și conducătorul acestuia Ilie Ruva; învățătorul Nicolae Bărsan pentru preoți; Dr. Ioan Blum pentru dame; judele regesc Iuliu Gugenberger pentru noul oaspe majorul Matarînga. etc.

Toate au decurs în rîndul cel mai bun, pentru care, laudă se cuvine bravilor bănieni.

„Bozoviceanul“

Varietăți

Personale. Prea Sînția Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea, însoțit de Î. P. Cuvioșia Sa Domnul Arhimandrit-Vicariu Filaret Musta, a călătorit

Mercuri înainte de ameazi la Baile Herculane. Părintele Arhimandrit-Vicariu s'a reîntors Vineri acasă.

Avis. Consistoriul diecesan dă în arendă pe 3 ani economici 1892/3, 1903/4 și 1904/5 cele 15 jugere de pămînt din Caransebeș, ce le-a primit ca donație dela fosta reuniune agronomică din Caransebeș. Cei-ce doresc a lua acest pămînt în arendă să se îmformeze mai de aproape în cancelaria senatului epitropesc.

Societatea română de cântări din loc reîntorcînd societății „Doina” din Turnul Severin visita, a dat Dumineca trecută un *concert* în „Grădina publică” de acolo. Primirea, ce s'a făcut societății, apoi concertul și celelalte festivități aranjate din acest incident, au fost splendide. Coriștele și coriștii nostri au adus cu sine cele mai frumoase suveniruri.

Himen. Joi 5/18 Septemvre a. c. d-l Nicolae Șiclovan, inginer-rigurosant în Budapesta, s'a logodit cu domnișoara *Lucreția*, fica preotului *Damian Popescu* din Ofcea.

Bibliografie

„*Generația noană*”. — Litere, Științe, Arte, Industrie, Agricultură, Comerțiu. — Abonamentul: ediția de lux pe un an 40 Lei, pe hîrtie satinată pe un an 30 Lei, ediția ordinară pe un an 20 Lei. Biroul Redacției și Administrației: București, Calea Rahovei, Nr. 82. Sumariul Nrului 7—8 din Iulie-August 1902: Regelui și Reginei (versuri) de P. V. Grigoriu. Societatea pentru profilaxia tuberculosei (conferința) de Dr. Negrea Valerian. Vindecarea cancerului (interview). Pe Gânduri, de Elena Dumitrașcu. Cersitoarea satului (novelă) de M. Moru. Arachneea (legendă) de P. M. Rădulescu Mișc. Semn rău (novelă) de Ioan S. Georgescu. Ceva științific, de Ad.... Emoțiunea unui Rege (anecdota). La Moși (schită) de Caragiale. Cronică medicală de Dr. I. Poenaru. Frica animalelor de moarte, de Popescu Daia. Din Vag de Lia. Amintiri de Părvulescu.

Introducerea tasului pedagogic și teologic în bisericile gr. or. române din Ungaria și Bănat de *Andrei Ghidiu*, protopresbiter. Reproducere din Foia Diecesană. Prețul 40 fil. Venitul este destinat pentru rădicarea unui monument protopresbiterului *Ioan Tomiciu* în Caransebeș.

Anuarul V al „*Societății pentru fondul de teatru român*” pe anul 1902—1903. Tipografia A. Mureșianu. Brașov. Form. 80, pag. 366.

Licitațiune minuendă

Pe basa încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 24 August a. c. Nr. 3153 B. se escrie licitațiune minuendă pentru pardosirea sînței biserici gr. or. rom. din **Ocna de fer**, cu prețul de esclamare 1052 cor., (altariul cu marmor-mosaic, iar cealaltă parte a bisericii cu Römische-marmor-mosaic).

Licitațiunea se va ținea în 29 Septemvre (12 Octomvre a. c.) 1902 la 11 oare a. m. în sînța biserică din loc. Licitanții vor avea a depune la începutul licitațiunii vadiul de 10% în bani gata ori în hîrtii de valoare.

Comitetul își reservează dreptul de preferire asupra acelor măestri întreprinzători, despre ale căror lucrări e convins.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri se pot vedea totdeauna la oficiul par. din loc. 2—3 [62]

Ocna de fer, în 1/14 Septembrie 1902.

Constantin Păușian **Dimitrie I. Isvernicean**
președ. com. par. not. com.

Concurs

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 15 Iulie 1902 Nr. 2249 Șc. se escrie concurs pentru întregirea postului de învățatoriu dela școala confesională gr. or. rom. din **Voivodinț**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual 600 cor.
2. 2 jugere 1413 stânjeni □ de pământ arătoriu.
3. Cortel liber cu grădină de legumi.
4. 16 metri cubici de lemne.
5. Pentru scripturistică 8 cor.
6. Pentru conferință și adunarea generală 20 cor.
7. Dela înmormântări unde va fi poftit 40 bani.

Alesul învățatoriu este deobligat a compune socotețile sântei biserici și a cultului pe lângă remunerație de 20 coroane și a purta cântarea în și afară de sânta biserică. Serviciile prestate în alte comune, nu-se iau în considerare la plățirea cvinevenalului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați a-și trimitte recursele lor, instruate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial, Prea On. Oficiu protopresbiteral al Vârșetului în Reșița (Resiczabánya) și a-se presenta în atare Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică din loc, însă nu în ziua de alegere.

Voivodinț, 21 August 1902. 3—3 [55]

Bartolomei Panciovan **Mihail Dragodanu**
președ. comitet. paroh. notariu ad hoc.

În contelegere au Oficiul protopresbiteral.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Hauzești**, protopresbiteratul Făgetului se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu în bani gata 600 cor.
2. 16 m. □ lemne se aduc în natură.
3. Pentru scripturistică 12 cor.
4. Pentru conferințele tractuale 16 cor.
5. Pentru adunări generale învățătorești 22 cor.
6. Pentru curatoratul școalei 12 cor.
7. Pentru participare la înmormântări 1 cor., iar cu liturgie 2 cor.

8. Locuință liberă în edificiul școalei precum și folosirea altor clădiri economice din curtea școalei cu grădină intravilană de 400 stinjeni □.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis la Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Făget.

Învătătoriu ales este îndatorat a purta cantoratul în sânta biserică și a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a compune socotețele biserice și ale cultului.

Pentru serviciile învățătorești prestate înainte de ocuparea postului din concurs, comuna nu acordă alesului nici un alt fel de emolument decât cele înșirate aici.

Comitetul parohial doarece, ca concurenții să se presinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică, dar nici de cum în ziua de alegere.

Hauzești, din ședința comitetului parohial ținută la 6 August 1902.

[57] 3—3

Comitetul parohial.

În contelegere cu protopresb. tractual *Sebastian Olariu*.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 15 Iulie 1902, Nr. 2249 Șc. se escrie concurs pentru întregirea postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. rom. din **Voivodinț**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual 600 cor.
 2. Cortel liber cu grădină de legumi.
 3. 16 metri cubici de lemne.
 4. Pentru scripturistică 8 cor.
 5. Pentru conferință și adunarea generală 20 cor.
- Serviciile prestate în alte comune, nu se iau în considerare la plățirea cvinevenalului.

Doritoarele de a ocupa acest post, sunt avisate a-și trimitte recursele lor, instruate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial Prea On. Oficiu protopresbiteral al Vârșetului în Reșița (Resiczabánya) și a-se presenta în atare Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică din loc, însă nu în ziua de alegere.

Voivodinț, 21 August 1902. 3—3 [56]

Bartolomei Panciovan **Mihail Dragodanu**
președ. comitet. paroh. notariu ad hoc.

În contelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 15 Iulie 1902 Nr. 2419 B. ex 1902 se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroh — parohia de clasa II — în **Reșița Montană**, protopresbiteratul Bocșa-montană, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Relut dela Societatea căilor ferate 600 cor.

2. Birul parohial 400 cor.
3. Cortel liber după deplătirea datoriilor pe casele parohiale.
4. Întregirea dotațiunii dale de stat conform cvalificațiunii.

5. Stola usuată după norma stolară.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și subștearnă petițiunile lor conform statului organic și a regulamentului pentru parohii, adresate către comitetul parohial, Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral gr. or. român din Bocșa-Montană (Német-Bogsán).

În fine recurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică, pentru de a-și arêta desteritatea în oratorie și cântarea bis.

Recița Montană, din ședința comitetului parohial ținută în 25 August 1902. 2—3 [58]

În conțelegere cu Prea On. Domn Macsim Popoviciu protopresbiter tractual.

Pe basa ordinațiunii Veneratului Consistoriu diecesan ddo 9 Iulie 1902 Nrii 2359 Șc. și 874 Șc. ex 1902, precum și pe baza hotărîrii sinodului parohial din 28 Iulie 1902, se escrie concurs la școala confesională gr. or. rom. de nou înființată din **Recița-montană**, cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt :

1. Salariu învățătoresc 600 cor.
2. Relut pentru 18 metri de lemne, învățătorului 100. cor.
3. Pentru 12 metri de lemne pe seama școalei 72 cor.
4. Relut pentru cortel până la edificarea școalei 240 cor.
5. Pentru scripturistică 10 cor.
6. Pentru conferințele învățătoresci 20 cor.
7. Pentru purtarea agendelor comitetului și sinodului parohial precum și pentru purtarea socoților bisericesci și de cult 40 cor.
8. Stola dela înmormântări dela parobieni în vristă și cu stare câte 2 cor.; dela cei mai săraci și dela prunci 1 cor.; dela cununii și parastase unde va fi poftit 1 cor.

Alesul învățătoriu este datoriu pe lângă instrucțiunea școlară prescrișă de lege, a purta cantoratul în și afară de biserică și a instrua tinerimea școlară în cântările bisericesci.

Pentru serviții învățătoresci prestate înainte de ocuparea acestui post, comuna bisericescă nu acoardă nici un emolument.

În fine se obsearvă, că dacă casa care deocamdată se va închiria pe seama salei de învățământ va avea și 2 odăi separate pentru locuință, în casul acesta se detrag cele 240 de coroane pentru cortel.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și subșterne suplicele de concurs adresate comitetului parohial,

Prea On. Oficiu protopresbiteral în Bocșa Montană (Német Bogsán) și a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sânta biserică, de a-și arêta desteritatea în cântarea bisericescă.

Recița-montană, din ședința comitetului parohial ținută în 25 August 1902. 2—3 [59]

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Comitetul parohial gr. or. român din **Logoj**, publică concurs pentru întregirea postului vacant de învățătoare la școala elementară de fetițe din loc, cu termin de recurgere de 30 de zile, socotit de la prima publicare în „Foaia Diecesană“.

Emolumentele sunt :

1. Salariu anual 860 cor.
2. Bani pentru cortel 240 cor.
3. Pentru conferințe 20 cor.
4. Pentru scripturistică 10 cor.

Recursele provêzute cu documentele prescise se adresează oficiului protopopesc gr. or. român din Logoj

Se obsearvă, că pentru anii de serviț din altă școală sau comună nu se dă nici un cvincvenal.

Dat din ședința comitetului parohial ținută la 3 Septemvre 1902 st. v. 1—3 [60]

Protopresbiterul tractual împreună cu comit. parohial.

Pentru îndeplinirea postului de preot în parohia de clasa III din **Cireșa**, protopresbiteratul Caransebeșului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele :

Sesiunea parohială de 34 jugere catastrale.
Birul parohial din Cireșa și Zăvoiu câte 80 fil. de fie care fum.

Stola usuată dela boteze, cununii și înmormântări.
Dela filia Ferdinandsberg salariu de 192 cor, care se va rēdica din casa vercului.

Dela umblarea cu crucea de 2 ori pe an în toate trei comunele 30 cor.

Dela praznice 20 fil., de fiecare fum în toate trei comunele.

Cortel liber cu 2 odăi, cuină, podrum, cămară, supra edificate economice și grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și trimite recursesle lor la P. On. Oficiu protopresbiteral în Caransebeș și a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică din Cireșa.

Cireșa, din ședința comitetului parohial ținută în 7/20 Septemvre 1902.

[61] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.